

Utlåtande

21.11.2023

Ärende: VN/23782/2023

Social- och hälsovårdsministeriets begäran om utlåtande om utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 17 och 26 § i alkohollagen

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Nykterhetsförbundet Hälsa och Trafik r.f.s utlåtande om Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 17 och 26 § i alkohollagen

En av målsättningarna som Nykterhetsförbundet Hälsa och Trafik arbetar för, är att det lidande som alkoholkonsumtionen i Finland medför ska minska. Därför vill vi poängtera vikten av att man i den politiska debatten om att införa upp till 8,0 volymprocentig alkoholdrycker i matbutikerna antar ett tillräckligt brett perspektiv, med förankring i forskningen, så att folkhälsan och välfärdsstaten stöds.

Alkoholen beräknas skörda 4 000 dödsoffer per år, direkt eller indirekt. Antalet personer som på olika sätt skadas av alkohol är många gånger fler. Folkpensionsanstalten har rapporterat att man ersätter uppskattningsvis 350 000 dagar per år av arbetsfrånvaro förorsakad av alkohol. Ungefär 26 000 av de sjukdomsfall som alkoholen årligen vållar, kräver sjukhusvård. Betydligt vanligare än dödsfall och sjukdomar som kräver sjukhusvård är skadeverkningar såsom försvårad ångest och depression, sömnproblem, magbesvär, relationsproblem, och olycksfall exempelvis i trafiken. Alkoholen har också enorma skadeverkningar för andra än användaren själv, exempelvis för barn, familjer, arbetsgivare och skattebetalare. (FPA, THL)

Varje år dör över 1 000 finländare i leversjukdomar förorsakade av alkohol. Vidare förorsakar alkoholen 1 200 cancerfall årligen. Den offentliga sektorns direkta kostnader för alkoholens skadeverkningar överstiger 1,3 miljarder euro årligen. Ytterligare belastar alkoholens skadeverkningar samhället med indirekta kostnader exempelvis till följd av nedsatt produktivitet i arbetslivet och nedsatt arbetsförmåga. Enligt finländska alkoholforskare finns det klara bevis för att de mest kostnadseffektiva metoderna för att minska skadeverkningarna är att begränsa tillgängligheten och marknadsföringen av alkohol samt att höja alkoholskatterna. Både WHO och OECD förespråkar dessa metoder för att minska de samhällseliga kostnaderna och för att understödja medborgarnas välfärd.

Social- och hälsovårdsministeriets rusmedels- och beroendestrategi sätter som mål att totalkonsumtionen, alkoholdödligheten och alkoholskadorna ska minska kontinuerligt fram till år 2030. En utgångspunkt för alkoholpolitiken är WHO:s och OECD:s rekommendationer om effektiva åtgärder, nämligen begränsning av tillgängligheten till alkohol och begränsning av reklam samt höjning av alkoholskatten.

När dryckesblandningar med en alkoholhalt upp till 5,5 volymprocent gjorde sitt intåg i matbutikerna ökade konsumtionen starkt bland unga, speciellt bland flickor. Starka dryckesblandningar i butikerna skulle öka tillgängligheten också för minderåriga. Enligt THL är butikernas ålderskontroll inte lika noggrann som Alkos, och det skulle vara lättare för minderåriga att via äldre kompisar få starka dryckesblandningar från närbutiken än från ett mera avlägset Alko. Därför skulle försäljning av starka dryckesblandningar i matbutikerna sannolikt få negativa konsekvenser på ungas alkoholkonsumtion.

Sammanfattningsvis skulle alkohol med upp till 8% i matbutikerna göra det mycket svårt att uppnå rusmedels- och beroendestrategins målsättningar om minskade alkoholskador. THL drar slutsatsen att bevarande av det nuvarande monopolsystemet främjar socialt och ekonomiskt hållbar utveckling, och är det mest ansvarsfulla sättet att sälja alkohol, med tanke på befolkningens välfärd, hälsa och säkerhet.

Undersökningar har dessutom påvisat att finländare inte anser att alkoholmarknaden skall bli friare än vad den är. 78 procent av finländarna är nöjda med de nuvarande försäljningstider och platser där man kan köpa alkohol. (EHYT 2022)

Nykterhetsförbundet Hälsa och Trafik r.f. understöder inte regeringens proposition och föreslår att den avslås.

Sonja Nyback

Verksamhetsledare

Nykterhetsförbundet Hälsa och Trafik r.f.

Nyback Sonja
Nykterhetsförbundet Hälsa och Trafik r.f.